એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૧.

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪ – ૨૦૨૫, ૨૦૨૬, ૨૦૨૭)

Core course: 002

ગુજરાતી પેપર- ૦૨ ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસા.

હેતુ : ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસકોની વિચારધારાઓનો પરિચય વિદ્યાર્થીઓને મળી રહે અને મૂળ સુધી પહોંચીને કૃતિનિષ્ઠ સૌન્દર્યની આનંદાનુભૂતિ કરી શકે.

એકમ–૧.રસસિદ્ધાંતની વિચારણા અને રસની પરિભાષા

૧.૧. રસનિષ્પત્તિની પ્રક્રિયા સંબંધી ભટ્ટલોલ્લટ, ભટ્ટશંકુક, ભટ્ટનાયક, અને આચાર્ય અભિનવગુપ્તના મતની સમીક્ષા.

૧.૨. ભરતનું રસસૂત્ર, ભાવ, સ્થાયીભાવ, વિભાવ-અનુભાવ, સાત્ત્વિકભાવ અને સંચારીભાવની સમજુતી

૧.૩. રસ અને રસાભાસ, ભાવ અને ભાવાભાસ

૧.૪. રસ પ્રતીતિનાં વિઘ્નો.

એકમ – ૨. ધ્વનિ સિદ્ધાંતની વિચારણા

૨..૧ ધ્વનિની વ્યાખ્યા, ધ્વનિનું સ્વરૂપ, આનંદવર્ધનનામતે.

૨ .૨ ધ્વનિના આધારે કાવ્યના પ્રકારો, વસ્તુધ્વનિ, અલંકારધ્વનિ અને રસધ્વનિ.

૨. ૩ ધ્વનિ કાવ્યના પ્રભેદો : વિવક્ષિતાન્યપર વાચ્ય અને અવિવક્ષિતવાચ્ય ધ્વનિ.

એકમ - ૩.કુંતકની વક્રોક્તિ વિચારણા

૩.૧. કુંતકની કાવ્યની વ્યાખ્યા

૩.૨. કુંતકનો વક્રોક્તિ વિચાર

૩.૩. વક્રોક્તિના પ્રકારો

૩.૪.કાવ્યના ત્રણ માર્ગો અને પ્રકારો.

એકમ – ૪. રમણીયતાની વિભાવના.

૪.૧. **જગન્નાથના** મતે રમણીયતાની વિભાવના

૪.૨. જગન્નાથની કાવ્યની વ્યાખ્યા અને તેના અર્થો

૪.૩. જગન્નાથે દર્શાવેલ કાવ્યના ચાર પ્રકારો

<u>સંદર્ભ સૂચિ:-</u>

૧. ભારતીય સાહિત્યમાં વિચાર પરંપરા - તપસ્વી નાન્દી.

૨. ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસા - બહેચરભાઈ પટેલ

૩. અભિનવ ગુપ્તનો રસવિચાર અને બીજા લેખો.- લે.- નગીનદાસ પારેખ

૪. ભારતીય કાવ્યસિદ્ધાંત – નટુભાઈ રાજપરા અને જયંત કોઠારી

૫. ધ્વન્યાલોક – ડોલરરાય માંકડ

૬. ધ્વન્યાલોક – આનંદ વર્ધન

૭. આનંદવર્ધનનો ધ્વનિ વિચાર- નગીનદાસ પારેખ

૮. રસસિદ્ધાંત : એકપરિચય – ડો. પ્રમોદકુમાર પટેલ

૯. કુંતકનો વિચાર- નગીનદાસ પારેખ

૧૦. કુંતકનો વક્રોક્તિ વિચાર - ડો. રમેશશુક્લ